

La personalitat d'Indíbil

Cada vegada que la figura d'Indíbil apareix a les pàgines de la Història el veiem com un rei gelós i aguerrit, un home fidel a la terra i amorós de la família, un personatge noble i digne, i un home honrat i lleial.

Es manté sempre a un nivell elevat, com correspon a la seva posició de rei d'Illèria. És impossible de creure que Indíbil fos una persona ordinària i rústega. Tots els historiadors, en parlar-nos d'ell, ho fan en un to de respecte i d'admiració que sorprèn, si pensem que visqué en el segle III aC.

Abunden els elogis i es posa tothora en relleu les seves altes qualitats morals i intel·lectuals. A vegades se'l combat, segons la posició militar adoptada per ell, però, fins i tot en aquest cas, el cronista cau més aviat al terreny de l'insult i de la mala fe que no pas demostra l'enviliment de l'home. Perquè el personatge d'Indíbil és ple d'autoritat i de prestigi, de bona fama i d'amor, de valentia i de fidelitat a la terra, a la paraula donada i als principis d'honor que defensa.

No és corrent de trobar-se, en aquells temps reculats, amb homes del tremp d'Indíbil, i si volguéssim comparar-lo amb algú hauríem de fer cap a Grècia, la mare de la nostra cultura, on les formes del pensament havien evolucionat i els conceptes de dignitat, glòria, llibertat i honor tenien un preu elevat i una consideració evident entre la classe més avançada.

Sempre, en les seves paraules i els seus actes, Indíbil actuà noblement i situant-se en un nivell superior. Tingué la fatalitat de viure en una època de lluites i d'ambicions de conquesta, enfrontat amb els apetits amenaçadors de Cartage i de Roma, els dos imperis que es disputaren el

món, i ell es trobà enmig dels alts i tèrbols interessos, esdevenint malgrat la seva voluntat una peça secundària en el joc armat dels dos colossos. Per això fou més difícil el seu paper i més complexa la seva vida.

La intervenció del rei Indíbil en la Segona Guerra Púnica fou important i a vegades decisiva. De primer, combaté els cartaginesos per a salvar l'honor i la llibertat del seu poble, i quan Asdrúbal li prengué les dues filles juntament amb l'esposa de Mandoni per a tancar-les a la ciutadella de Cartage-Nova, situada als confins de la península, que aleshores significava una distància extrema difícil d'imaginar, es veié forçat d'aliarse a la màquina de guerra enemiga, que era gegantina i amenaçadora.

Però hi anà amb dignitat, sense abandonar el seu poble sinó més aviat salvant-lo del perill; hi anà amb el seu exèrcit i no deixà de dirigir-lo; continuà regint els destins dels ilergetes, conservà les vides i les tradicions i salvà la veu de la terra.

La seva resolució fou plenament digna. Havia lluitat amb els cartaginesos i contribuït a la desfeta dels llatins i a la mort dels germans Publi i Gneus Escipió, en un espai de vint-i-nou dies, el darrer dels quals perdé la vida a les seves mans.

Indíbil cregué que calia fer-ho per a contribuir al retorn de la pau a Ibèria i, per tant, al retrobament de la llibertat del seu poble i a la tornada dels ostats enyorats. No fou així, i ell no podia preveure-ho, perquè els romans, després de veure's desfets, tornaren amb un nou exèrcit a Ibèria i recomençaren l'empresa de conquesta i de rapinya.

Ara, amb el jove Escipió de general, el fill del

cònsol Publi mort a les nostres terres, la sort volgué acompanyar els destins de Roma i la direcció de la contesa canvià d'extrem.

El rei Indíbil, sempre enmig dels dos exèrcits en pugna, enemic de l'un, en el fons, tant com de l'altre, es trobà en una situació compromesa. La seva aliança amb Asdrúbal ja no tenia bases sòlides, sobretot després que el jove Escipió s'apoderà de Cartage-Nova. Ibèria anava caient a les mans dels romans i semblava, per llur actitud aparentment conciliatòria, que respectaria els pobles autòctons, llurs caps i llurs costums.

En aquest moment Indíbil considerà arribada l'hora d'abandonar el camp cartaginès, on havia rebut fins aleshores danys i traïcions, però la seva dignitat de rei l'obligava a portar a cap l'acte decisiu d'una manera pública. Ell no podia aliar-se, aleshores, amb els romans com el cap d'una banda anonimada, sinó amb esclat i relleu.

La història ens ha conservat les circumstàncies del seu acte, com Escipió el rebé amb un gest ple d'honor i el discurs elevat i intel·ligent que pronuncià Indíbil en prendre contacte amb el general romà. Ens plau de reproduir-lo perquè els nostres lectors puguin jutjar els conceptes profunds del rei d'Ilerda, que l'acrediten de gran polític i de notable dirigent del poble iber.

Escipió sortí de Tarragona i cada poble el rebia a les fronteres en amic, i l'acompanyaven. Fou aleshores que arribaren Indíbil i Mandoni amb llurs tropes. Indíbil es presentà i parlà en nom de tots, "no pas amb la grollera inexperiència d'un bàrbar, sinó amb una retenció plena de gravetat, justificant la seva submissió més aviat com una necessitat que no pas glorificant-se d'haver-la ofert a la primera ocasió. Ell sabia —digué— que el títol de trànsfuga era maleït dels aliats, als quals havia traït, i suspecte per aquells als quals ell cercava avui; no condemnava pas aquesta opinió general si, no obstant, aquest doble menyspreu queia damunt la cosa en si i no pas damunt de la paraula. A continuació retragué els serveis que havia fet als generals cartaginesos, i l'avarícia, la insolència i els ultratges de tota mena amb els quals l'havien pagat, a ell i als seus conciutadans. D'aquesta manera, només llurs persones havien romàs fins aleshores amb ells; però llurs cors pertanyien des de feia molt temps a aquells que respectaven la justícia i l'honor. En llurs pregàries

havien invocat els déus venjadors de la violència i de la injustícia. Finalment, conjuraren Escipió de no jutjar llur submissió ni com un crim ni com un mèrit. Era provant-los, a partir d'aquell dia, que valorarien llurs serveis". (Titus-Livi, Hist. Rom., XXVII.)

Aquestes paraules del rei Indíbil poden estimar-se com una valuosa peça oratòria, i posen de manifest el talent i la cultura del cap de l'Estat ilergeta.

"Escipió li'n féu promesa; ell no considerava pas com uns trànsfuges aquells que no havien pogut creure en la durada d'una aliança amb un poble per al qual les lleis divines i les humanes no tenien res de sagrat. Féu portar aleshores a llur presència llurs esposes i fills, que reberen amb llàgrimes de joia. Se'ls donà l'hospitalitat per aquell dia; l'endemà fou confirmada l'aliança per jurament i se'ls deixà reunir llurs tropes; després, no tingueren sinó un sol camp amb els romans i foren ells qui guiaren la nostra marxa envers l'enemic". (*Ibid.*)

Aquell moment històric reflecteix un respecte i una generositat remarcables. Els caps aliats rivalitzaren en amabilitat i elegància. L'entrevista estava concertada per endavant com ho demostra el fet de tenir preparats els familiars ostatges de Cartage-Nova, i Escipió atribuïria una gran importància a l'acte donada la categoria dels nous amics. Escipió féu grans presents als reis iber. De la multitud innumerable de cavalls que havia pres, volgué que Indíbil n'escollís els tres-cents que més li agradessin, i donà el nom del rei ilergeta a una ciutat que es troba entre Tortosa i Sagunt.

Ens aturem aquí. Ens sembla haver posat a bastament en relleu l'esperit cultivat del rei Indíbil, el qual sobresurt enmig de l'asperesa i les lluites cruentes que ensangonaren les nostres terres en aquells temps allunyats. Davant de tals testimonis no podem menys que estimar l'alta figura del rei Indíbil i admirar sincerament la seva sorprenent personalitat, que l'omple d'honor i resta encara, per a nosaltres, com un motiu de noble orgull i un assenyalat exemple.

J. B. Xuriguera